

ВКАЗІВКА ЯК АКТ РЕАГУВАННЯ ПРОКУРОРА

Гнатюк Андрій Юрійович

кандидат юридичних наук

асистент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін

*Полтавський юридичний інститут Національного юридичного
університету України імені Ярослава Мудрого, Україна*

Сьогодні на органи прокуратури України покладено більш вузькі завдання ніж ті, які визначалися Законом України “Про прокуратуру” від 05.11.1991 року. Разом із зменшенням напрямів діяльності прокуратура втратила і інструменти реагування на виявлені порушення. За чинним профільним Законом повноваження прокурора в рамках кримінального провадження звісно стали ширшими, що знайшло своє відображення також і у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі-КПК). Однак на практиці існує проблема при якій прокурор, виконуючи функцію нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство при виявленні порушень відповідними органами не має чітко визначеного законодавством механізму реагування та відповідно подальшого запобігання таких випадків. Метою даної роботи є пошук виходу з даної ситуації, а також розроблення пропозицій для законодавчого закріплення.

Столітній А.В. вважає, що сьогодні прокуратура не наділяється адміністративно-владними повноваженнями щодо піднаглядних органів і їх посадових осіб під час здійснення нагляду. Тому в разі виявлення фактів порушення закону або видання незаконних актів прокурор самостійно не може усунути порушення закону чи скасувати незаконний акт, а також самостійно застосувати до особи, яка допустила таке порушення, заходи впливу (притягнути до адміністративної чи дисциплінарної відповідальності). Однак залишити виявлене порушення без уваги прокурор не має права (сьогодні це стосується органів, щодо яких здійснюється нагляд) [1].

Згідно із положеннями статті 20 Закону України “Про прокуратуру” від 05.11.1991 року актом прокурорського реагування у разі виявлення порушень закону працівниками правоохоронних органів з вимогою щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяли, а також притягнення осіб до передбаченої законом відповідальності передбачалося подання. Відповідний прокурор мав бути повідомлений про результати розгляду подання та вжиті заходи у визначений ним строк, що обчислюється з дня отримання подання та не може бути меншим 10 днів [2]. Після виявлення порушення до підконтрольного органу направлялося подання, за результатами розгляду якого винну особу притягували до дисциплінарної відповідальності. Також траплялися випадки призначення службового розслідування за вимогою прокурора, та як результат встановлювався факт наявності в діях особи складу кримінального правопорушення. Наказ Генерального прокурора № 51 від 28.03.2019 р. “Про порядок організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні”, визначає, що керівники прокуратур усіх рівнів, структурних підрозділів прокуратур усіх рівнів, їх перші заступники та заступники відповідно до розподілу обов’язків та у межах повноважень, передбачених КПК не рідше одного разу на місяць забезпечують проведення вивчення стану додержання органами прокуратури та іншими правоохоронними органами, крім Національного антикорупційного бюро України,

вимог статті 214 в частині своєчасності внесення відомостей до ЄРДР, повноти і правильності кваліфікації кримінальних правопорушень за заявами та повідомленнями громадян, матеріалами правоохоронних органів [3]. Непоодинокими є випадки невнесення відомостей в ЄРДР, які в подальшому виявляються прокуратурою та винних у вчиненні правопорушення осіб притягують до відповідальності. У 2018 році прокурорами Нововолинського відділу Володимир-Волинської місцевої прокуратури Волинської області виявлено укрите кримінальне правопорушення та винного, який завдав мешканцю селища Благодатне тяжких тілесних ушкоджень, було притягнуто до кримінальної відповідальності. Також варто зазначити, що при здійсненні нагляду за дотриманням законів у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням прокурором може бути виявлено суттєві порушення норм кримінально-процесуального законодавства та Конституції України з боку слідчого або дізнавача. Іноді такі порушення можуть носити систематичний характер.

Отже, постає питання яким чином згідно діючого законодавства органи прокуратури можуть належним чином реагувати щодо виявлених порушень піднаглядними органами. Аналіз КПК та чинного ЗУ «Про прокуратуру» дає підстави стверджувати, що функція нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство є більш ширшою за передбачену ч. 2 ст. 36 КПК функцію нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, та включає в себе останню [4]. Так, в першому випадку органи прокуратури покликані контролювати дотримання вимог чинного законодавства піднаглядними органами правопорядку та реагувати на виявлені порушення з метою їх усунення. Актом прокурорського впливу відповідно до ч. 1 ст. 25 ЗУ «Про прокуратуру» визначено письмові вказівки органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, надані в межах повноважень, які є обов'язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню. Варто зазначити, що письмова вказівка в даному випадку не є тотожною вказівці в розумінні положень ст. 36 КПК, оскільки перша надається як результат здійснення діяльності з нагляду за певним органом правопорядку та направлена на виправлення виявлених порушень. Реалізація функції нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва здійснюється механізмами, передбаченими ст. 36 КПК. Так, п. 4 ч. 2 зазначеної статті передбачає право прокурора доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК [5]. Отже, письмова вказівка прокурора-процесуального керівника є документом з організації досудового розслідування у конкретному кримінальному провадженні. Прокурор-процесуальний керівник не уповноважений виявляти порушення у кримінальних провадженнях, що не входять до його предмета відання. Виходячи з цього, останній не може в повній мірі реалізувати функцію нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство. В свою чергу керівник органу прокуратури наділений всіма необхідними повноваженнями для формування та направлення письмової вказівки піднаглядним органам. Однак, як свідчить практика не завжди керівники піднаглядних правоохоронних органів погоджуються з такою трактовкою статті 25

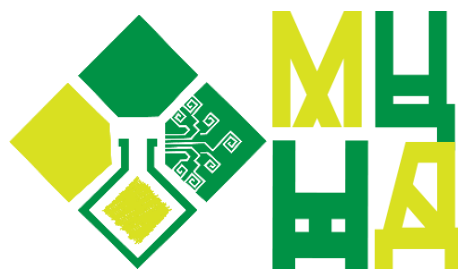
закону від 2014 року та не вирішують питання про притягнення винних до відповідальності. Така ситуація не сприяє відновлення довіри до правоохоронних органів та нормальному їх функціонуванню.

Висновки: Законодавцю необхідно внести зміни до ЗУ “Про прокуратуру”, якими до актів прокурорського реагування додати аналогічне подання, в розумінні профільного Закону від 1991 року, що призведе до єдиного трактування. В рамках діючого законодавства виконання функції нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство з усунення виявлених порушень, можливо реалізувати через письмову вказівку керівника органу прокуратури в розумінні ч. 1 ст. 25 ЗУ “Про прокуратуру”.

Список використаних джерел:

1. Столітній А.В. та Каланча Г.І. (2016) Документи реагування за новим Законом України "Про прокуратуру". Право і суспільство 1(2), 171-179. Вилучено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_1%282%29__32.
2. Про прокуратуру (Закон України). № 1789-XII (1991). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1789-12#Text>.
3. Порядок організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні (Наказ Генерального прокурора) № з0363-19 (2019). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19#Text>.
4. Про прокуратуру (Закон України). № 1697-VII (1991). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс (Закон України). № 4651-VI (2012). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

4 ГРУДНЯ 2020 РІК

5

ТОМ

Чернігів ♦ Україна

Голова оргкомітету: Рабей Н.Р.

Верстка: Білоус Т.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

М 58 **Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції:** матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 5), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД.

ISBN 978-617-7171-41-5

DOI 10.36074/04.12.2020.v5

Викладено матеріали учасників міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції «Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції», яка відбулася у місті Чернігів 4 грудня 2020 року.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою «УкрІНТЕІ» в базі даних науково-технічних заходів України та інформаційному бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення № 449 від 05.10.2020).

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Всі роботи збірника відображені в Google Scholar. Роботи, що містять цифровий ідентифікатор DOI індексуються в ORCID, CrossRef та OUCI (Український індекс наукового цитування).

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ XIV. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ Гірман А.П., Дерій В.А.	7
--	---

СЕКЦІЯ XV. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ Саргсян К.Ж.	10
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЛОСОФСЬКО- ПРАВОВОГО ВЧЕННЯ: МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ Савела Є.А.	12
РОЛЬ ДОСЛІДНИКА У ФОРМУВАННІ ПРОЕКТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Чорноморденко Д.І.	14

СЕКЦІЯ XVI. ЮРИДИЧНІ НАУКИ

FUNCTIONING OF CONCEPTUAL METAPHORS IN ARTISTIC TEXTS Strashko D.O.	16
LEGAL LIABILITY FOR INFRINGEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN UKRAINE Verbinets V.E.	18
LEGAL RESPONSIBILITY IN UKRAINE Hrytsai V., Denysenko V.	20
PROFESSIONS IN JURISDICTION IN UKRAINE Hrytsai O., Denysenko V.	22
ВКАЗІВКА ЯК АКТ РЕАГУВАННЯ ПРОКУРОРА Гнатюк А.Ю.	24
ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПЕЦИФІКИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА Пірог А.С.	27
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В СФЕРІ СТВОРЕННЯ, ПОШИРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ Ковальова О.О.	29